

Şahizer ERAYDIN^{1*}

*Sorumlu Yazar e mail:
sahizer.eraydin@gop.edu.tr

¹Tokat Gaziosmanpaşa
Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,
Tokat, Türkiye

Eraydın S. İntörn Programının
Hemşirelik Öğrencilerinin
Özyeterlilik ve Mesleki
Hazıroluşluk Düzeyine Etkisi.
Halic Üniv Sağ Bil Der. 2021;4(2)
145-157

Eraydın S. The Effect of Intern
Program on Nursing Students'
Self-Efficacy and Professional
Readiness Level. Halic Uni J
Health Sci. 2021;4(2) 145-157

Doi:10.48124/husagbilder.873051

Bu çalışma, Samsun da 12-
13 Ekim 2017 tarihlerinde
düzenlenen "1. Uluslararası
Karadeniz Hemşirelik Eğitimi
Kongresi 2017" de sözel bildiri
olarak sunulmuştur

Geliş Tarihi: 02.02.2021

Kabul Tarihi: 18.04.2021

ARAŞTIRMA

İNTÖRN PROGRAMININ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ÖZYETERLİLİK VE MESLEKİ HAZIROLUŞLUK DÜZEYİNE ETKİSİ

Öz

Klinik öğretim, öğrencilerin hemşirelik mesleği için temel bilgi beceri ve anlayışlarının oluşmasına ve mesleki anlamda kendilerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Bu çalışma, intörn programının hemşirelik öğrencilerinin mesleki hazıroluşluk düzeyleri ve özyeterlilik algılarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı ve karşılaştırmalı türdeki bu çalışma iki farklı grupta yürütülmüştür. Çalışmaya intörn program grubunda 70 ve klasik program grubunda 78 olmak üzere 148 son sınıf hemşirelik öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın verileri öğrencilerin kişisel bilgilerini ve mesleki hazıroluşluk düzeyini ölçen sorulardan oluşan anket formu ve Özyeterlilik Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde frekans, ortalama, chi-square testi, Student t-testi ve Varyans analizi kullanılmıştır. Öğrencilerin öz yeterlilik puanları intörn program grubunda 82.07 ± 15.39 ve klasik program grubunda 78.15 ± 20.44 'dir. ($p > .05$). İntörn program grubundaki öğrencilerin klasik program grubundaki öğrencilere göre daha fazla alanda mesleğe hazır hissettikleri bulunmuştur. Öğrencilerin hazıroluşluklarına göre yapılan karşılaştırmada; mesleğine başlamaya, mesleki psikolojik zorluklara, mesleğini etik duyarlılıkla uygulamaya, hastaya acil müdahalede bulunmaya, hastanın fiziksel muayenesini yapmaya ve hastaya psikolojik destek sağlamaya hazır olmadığını belirten klasik program grubu öğrencilerinin, öz yeterlilik puanları da düşük bulunmuştur ($p < .05$). İntörn ve klasik program gruplarında yürütülen çalışmada, hazıroluşluk düzeyi düşük olanların özyeterliliğin de düşük olduğu, intörnlük uygulamasının kadın öğrencilerin öz yeterliliğini desteklediği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik eğitimi, intörn program, özyeterlilik, mesleki hazıroluşluk.

RESEARCH

THE EFFECT OF INTERN PROGRAM ON NURSING STUDENTS' SELF-EFFICACY AND PROFESSIONAL READINESS LEVEL

Abstract

Clinical teaching contributes to the development of students' basic knowledge, skills and understanding for the nursing profession and to develop themselves professionally. This study was conducted to determine the effect of the internship program on nursing students' professional readiness and self-efficacy perceptions. This descriptive and comparative study was

conducted in two different groups. 148 senior nursing students, 70 in the internship program group and 78 in the classical program group, participated in the study. The data of the study were collected with a questionnaire consisting of questions about the students' personal information and professional readiness level and the Self-Efficacy Scale. Frequency, mean, chi-square test, student t-test and variance analysis were used to analyze the data. The self-efficacy scores of the students were 82.07 ± 15.39 in the internship program group and 78.15 ± 20.44 in the classical program group ($p > .05$). It was found that the students in the interns program group felt ready for the profession in more areas than the students in the classical program group. In the comparison made according to students' readiness; The self-efficacy scores of the students in the classical program group, who stated that they were not ready to start their profession, professional psychological difficulties, apply their profession with ethical sensitivity, urgent intervention to the patient, perform physical examination of the patient and provide psychological support to the patient, were also found to be low ($p < .05$). In the study conducted in internship and classical program groups, it was observed that those with low level of readiness also had low self-efficacy, and internship practice supported the self-efficacy of female students.

Key Words: Nursing education, intern program, self-efficacy, professional preparedness.

1.Giriş

Hemşirelik hizmetinin etkin olarak yürütülmesinde eğitimin önemli bir yeri vardır. Hemşirelik eğitimi, öğrencilere hemşirelik mesleğinin gerektirdiği özellikleri kazandırmayı amaçlayan, teorik bilgileri ve klinik öğretimleri içermektedir. (1-4) Klinik öğretim, öğrencilere bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda öğrenmeler sunarak öğrencilerin problem çözme ve karar verme becerilerinin gelişmesine, sağlıklı/hasta birey ve sağlık ekibi ile profesyonel nitelikte iletişim kurmalarına, hemşirelik mesleği için temel becerilerinin oluşmasına ve onların mesleki anlamda kendilerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (1,2,5,6).

Son yıllarda hemşirelik eğitiminde uygulanan farklı programlar ile klinik öğretimin daha verimli ve etkin olması amaçlanmaktadır (4,7). Klinik öğretimde geçmişten günümüze kadar kullanılan klasik program (KP) ve son dönemlerde intörn programları (İP) ve entegre eğitim programı ülkemizde yürütülmektedir (8-11,12). KP'da klinik öğretim, ilgili ders ile birlikte yürütülür, uygulamada öğrenciler aynı klinik ortamları hep birlikte ve aynı sürede kullanırlar. KP öğrencileri ilgili dersin klinik uygulamasını tamamladıktan sonra bir sonraki ders ve uygulamaya geçerler. Sırası ile tüm ders ve uygulamaları tamamlarlar. İP uygulama eğitimi son sınıfta uygulanır ve öğrenciler önceki yıllardaki temel mesleki derslerinde başarılı olduktan sonra bu uygulamaya geçerler. İP'da öğrencilerin hemşirelik bilgi ve becerilerini klinikte birleştirerek,

mesleki adaptasyon sağlamaları ve bağımsız öğrenmeleri istenir (2,12-16). Entegre eğitim programında dersler modüler şekilde birbirini destekleyerek birlikte sağlıktan hastalığa doğru yürütülmekte ve son sınıfta intörlük uygulanmaktadır (12,15).

Klinik öğretimde beklenen öğrencilerin öğrendikleri bilgiler ile var olan zorlukları aşabilme yeteneği kazanmaları ve mesleklerini uygulamaya hazır hale gelmeleridir (5,7). Öğrencilerin bu yetkinliğe ulaşmasında eğitim programları kadar kişilik özellikleri de etkin rol oynamaktadır (3,17). Bireysel psikolojik bir kavram olan özyeterlilik; bireyin kendi yeteneklerini kendisinin değerlendirmesini ifade eder. Bireyin kendi yeteneklerine yönelik inancı, yapacağı aktiviteleri seçmesini, vereceği kararları, göstereceği mücadeleyi, çabayı, duygusal tepkilerini etkiler (18-20). Bireyin bir şeyi başaracağına ilişkin inancı sadece davranışlarını değil, düşünme süreçlerini ve güdüsünü etkiler ve aynı zamanda motivasyonunu da yükseltir. Yüksek özyeterlilik algısına sahip olan bireyler, problemlerle yüzleşmekten çekinmez ve uzun süre zorluklarla mücadele eder(18-21). Öz yeterlilik algısı düşük olan bireyler daha fazla stresle daha düşük performans gösterip, güç işlerden kaçınırlar, güçlükler karşısında çabuk pes ederler, performanslarını artırmada daha az motivasyona sahip olurlar (18,20,22).

Hemşirelik öğrencileri klinik öğretimin; mesleki yeterliklerinin artmasını sağladığı, kendilerini daha yeterli, güvenli ve mesleğe hazır hissetmelerine yardımcı olduğu, özgüvenlerini

artırdığı, iletişim ve bakım becerilerini geliştirdiği, mesleklerini daha fazla sevmelerini sağladığı, etik sorunların ve hatalı uygulamaların farkına varmalarını artırdığı ve hemşirelik bakımını açısından kendi gelişimlerine destek sağladığını ifade ederek olumlu sonuçlar bildirilmiştir (2,3,9,12,16,23). Diğer taraftan öğrenciler, klinik öğretim onları zorladığını, yıpratıcı olduğunu, streslerini, kaygılarını artırdığını, tükenmelerine neden olduğunu, kliniklerde öğretim elemanı olmadan kendi başarılarına çalışmanın çaresiz hissetmelerine neden olduğunu ifade eden olumsuz sonuçlarda bildirmiştir (4,8,14,16,24,25). Özyeterlilik ile ilgili yapılan çalışmalarda Henderson ve ark., (2018) klinik ortamlarda sağlanan tutarlı bir öğrenme sürecinin, hemşirelik öğrencilerinin öğrenme deneyimini geliştirerek klinik uygulamaları aktif olarak yönetmelerine ve öz yeterliklerini geliştirmelerine katkı sağladığını (22); Singleton (2017) fakülte müfredat değişiminin öğrencilerin bakım liderliğini ve öz yeterliliğini geliştirdiği (26); Terry, ve ark., (2020) eğitimde öz yeterliğin öğrencinin esnek yönlerini beslemek ve desteklemek için fırsat olduğunu ve öz yeterliliğin hemşirelik öğrencilerinin lisans akademik eğitimlerinde karşılaşılabilecekleri zorlukların üstesinden gelmek ve zorlukları aşmak için kapasitelerini daha fazla geliştirdiğini ve yıpranmayı azalttığını ifade etmişlerdir (27).

Klinik öğretimde öğrencilerin göstereceği performans, onların gelişimini sağlayabilir ve öz yeterlilik eğitim programları tarafından geliştirilebilir. Bu açıdan intörn klinik öğretim uygulamasının öğrencilerin öz yeterlilik düzeylerini ve mesleki hazıroluşluklarını nasıl etkilediğinin incelenmesi önemlidir. Bu araştırma sonuçlarıyla klinik öğretimde öğrencilerin öz yeterliliğinin ve mesleki hazıroluşluğu desteklenerek öğrencilere güven sağlayacak şekilde yeni yöntemlerin oluşturulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1.Amaç

Bu çalışma, intörn programdan ve klasik programdan mezun olacak hemşirelik son sınıf öğrencilerinin mesleki hazıroluşluk düzeylerini ve öz yeterlilik algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

1.2. Araştırma soruları:

1. İntörn Programdan ve Klasik Programdan mezun olacak öğrencilerin öz yeterlilik düzeyleri arasında fark var mı?

2. İntörn Programdan ve Klasik Programdan mezun olacak öğrencilerin mesleki hazıroluşluk düzeyleri arasında fark var mı?

3. İntörn Programdan ve Klasik Programdan mezun olacak öğrencilerin mesleki hazıroluşluk düzeyleri ve öz yeterlilik düzeyleri arasında fark var mı?

2. Gereç ve Yöntem

2.1.Araştırmanın türü

Araştırma tanımlayıcı, kesitsel ve karşılaştırmalıdır.

2.2.Araştırmanın yeri ve zamanı

Araştırma, bir üniversitenin Hemşirelik Bölümü'nde yürütülmüştür. Çalışmanın yapıldığı hemşirelik bölümünde program değişikliği olduğu için Klasik Program Grubuna (KPG) 1- 30 Nisan 2016 tarihlerinde, İntörn Program Grubuna (İPG) 1- 30 Nisan 2017 tarihleri arasında uygulanmıştır.

2.2.1.Klasik Program (KP)

Programda öğrenciler dört yıl boyunca birbirini takip eden her bir yarıyılıda bir temel ders ile onun klinik uygulamasını birlikte alırlar. Toplam dört yılda sırasıyla hemşirelik esasları, iç hastalıkları hemşireliği, cerrahi hastalıkları hemşireliği, doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği, çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği, ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliği ve halk sağlığı hemşireliği derslerini alırlar. Mesleki temel dersler öncelikle sınıfta teorik ders olarak yapılır, daha sonra dersin özelliğine göre klinik ya da saha uygulaması ders öğretim elemanları ile birlikte gerçekleştirilir. Öğrenciler bir yarıyılıda haftada 10-20 saat klinik uygulama yaparlar (8,15).

2.2.2.İntörn Programı (İP)

Klasik müfredat programında son sınıf öğrencilerine İP uygulanır. İP katılabilmek için

öğrenciler, eğitimin ilk 3 yılında temel mesleki derslerinin teorik ve klinik uygulamasını başarılı olarak tamamlamış olmalıdır. İP dördüncü yılda hem güz hem de bahar döneminde bir ders olarak klinik öğretimi içerir. Öğrenciler hafta sonu ve gece nöbeti olarak da İP’da klinik uygulama yapabilirler. İP öğrencileri 3-5 kişiden oluşan gruplarla tüm kliniklerde etkin olarak, klinik sorumlu hemşire gözetiminde klinik hemşiresi gibi çalışır ve hasta bakımı yaparlar (11-13).

2.3. Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırma İPG ve KPG olmak üzere iki ayrı grupta yürütülmüş olup tüm evrene (N=200) ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olmayan, tüm sorulara cevap vermeyen ve mezun olamayacak son sınıf öğrenciler araştırmaya dâhil edilmemiştir. Araştırmanın örneklemini İPG intörnlük uygulaması yapan 70 ve KPG grubunu intörnlük uygulaması yapmayan 78 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya katılım oranı %74’dür.

2.4. Veri toplama araçları

Araştırmanın verileri Bilgi Formu ve Öz yeterlilik Ölçeği (ÖYÖ) ile toplanmıştır.

2.4.1. Bilgi Formu

Literatüre (1,7,12,13) dayalı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan bilgi formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde; öğrencilerin demografik özellikleri ve kendi müfredat özelliklerine yönelik 10 soru, ikinci bölümde; klinik uygulamada mesleki hazıroluşluklarına yönelik 16 soru (7-13,17) bulunmaktadır.

2.4.2. Öz Yeterlilik Ölçeği (ÖYÖ)

1982 yılında Sherer ve Maddux tarafından geliştirilen ölçeğin, Türkçe’ye uyarlanması ve geçerlilik güvenilirlik çalışması Gözümlü ve Aksayan tarafından 1999 yılında yapılmıştır. Ölçek genel öz yeterlilik algısını ölçen ve 23 maddeden oluşan 5’li Likert tipindedir. Ölçekte her madde için verilen puan değerlendirmede

esas alınmaktadır. Ölçeğin 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 16, 17,18, 20, 22. maddeleri ters yönde puanlanan ölçekten en az 23 en fazla 115 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, genel öz yeterlilik algısının yüksek olduğunu gösterir. Öz yeterlilik ölçeğinin geneli için Cronbach’s Alfa iç tutarlılık katsayısı .81 olarak bulunmuştur. (28) Bu çalışmada ölçeğin Cronbach’s Alpha değeri .90 olarak bulunmuştur.

2.5. Verilerin toplanması

Araştırmanın amacı öğrencilere açıklandık-tan sonra, araştırmaya katılmak isteyen öğrencilere veri toplama araçları yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Cevaplama yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür.

2.6. Verilerin değerlendirilmesi

Çalışmanın verileri the IBM SPSS 22.0 (Chicago, IL, USA) paket programında değerlendirildi. Veriler frekans, yüzde, ortalama, standart sapma olarak sunuldu. Normallik testi Kolmogorov-smirnov testi ile yapıldı. Karşılaştırmalarda ki-kare testi, t testi, Varyans analizi ve post-hoc Tukey testi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alındı.

2.7. Araştırmanın etik yönü

Araştırmadan önce Etik Kuruldan (16EK-87) ve fakülte yönetiminden yazılı izin, araştırmaya katılan öğrencilerin sözlü onam alınmıştır. Araştırmada Helsinki Deklarasyonu’na uyulmuştur.

3. Bulgular

İPG ve KPG olmak üzere iki ayrı grupta yürütülen araştırmaya katılan öğrencilerin %47.3’ü İPG’unda ve %52.7 KPG’dir. İPG öğrencilerinin % 68.6’sı ve KPG öğrencilerinin % 60.3’ü kadındır. İPG öğrencilerinin %39’u, KPG öğrencilerinin %55’i hemşirelik bölümüne isteyerek gelmiştir. İPG öğrencilerinin %67’si, KPG öğrencilerinin %62’si kendini hemşirelik mesleğine uygun bulmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. İntörn Program Grubu ve Klasik Program Grubu Hemşirelik Öğrencilerinin Demografik Özellikleri

		İntörn Program Grubu (n=70)		Klasik Program Grubu (n=78)	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	48	68.6	47	60.3
	Erkek	22	31.4	31	39.7
Yaş Ortalaması	X ± SS	22.57 ± 1.28		22.97 ± 1.83	
	(Min-Max)	(20-27)		(21-31)	
Kaldığı yer	Öğrenci yurdu	56	80	52	67
	Ailesi	7	10	15	19
	Arkadaşları	5	7	9	11
	Diğer	2	3	2	3
Aile tipi	Çekirdek	54	77	62	80
	Geniş	16	23	15	19
	Parçalanmış	-	-	1	1
Ailenin geliri	İyi	55	79	69	89
	Orta	14	20	9	11
	Kötü	1	1	-	-
Hemşirelik bölümüne isteyerek gelme	Evet	27	39	43	55
	Hayır	21	30	22	28
	Kısmen	22	31	13	17
Kendini hemşirelik mesleğine uygun bulma	Evet	47	67	48	62
	Hayır	4	6	7	9
	Kısmen	19	27	23	29

Öğrencilerin öz yeterlilik puan ortalamaları İPG'da 82.07 ± 15.39 ve KPG'da 78.15 ± 20.44 'dür. Gruplar arasında ölçek puan ortalamaları arasında fark yoktur ($p = .187$). Gruplar arasında ölçeğin, alt ölçek puan ortalamalarında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p > 0.05$) (Tablo 2).

Tablo 2. İntörn Program Grubu ve Klasik Program Grubu Öğrencilerinin Öz yeterlilik Ölçeği Puanları

	İntörn Program Grubu	Klasik Program Grubu	Test*	p**
	ORT ± SS	ORT ± SS		
Toplam öz yeterlilik	82.07 ± 15.39	78.15 ± 20.38	1.327	.187
Min = 49 , Max = 115				
Davranışa Başlama	26.72 ± 6.37	25.19 ± 9.13	1.196	.234
Davranışı Sürdürme	26.27 ± 6.71	23.75 ± 8.72	1.976	.050
Davranışı Tamamlama	19.32 ± 4.14	19.42 ± 4.15	0.138	.890
Engellerle Mücadele	9.74 ± 2.60	9.78 ± 2.84	0.087	.931

*Test = student t testi, **p < .05

Hemşirelik öğrencilerinin mesleki hazıroluşluklarına yönelik görüşleri tablo 3’de yer almaktadır. İPG öğrencilerinin %83’ünün mesleğini etik duyarlılık ile yapmaya, %69’unun hasta bakım uygulamalarına, %71’inin hasta ve yakınlarına eğitim vermeye, %66’sının invaziv işlemlerin uygulamasına, % 62’sinin hastaya psikolojik destek sağlamaya diğer gruptan daha fazla hazır hissettiği bulunmuştur. KPG öğrencilerinin ise %65’inin en

iyi performansla çalışmaya, %83’ünün çalışacağı ekiple uyum sağlamaya, %65’inin hastanın fiziksel muayenesini yapmaya diğer program öğrencilerinden daha hazır hissettiği bulunmuştur. Mesleğinde etik duyarlılık ile çalışma ($p = .048$) maddesinde gruplar arasında istatistiksel fark bulunmuştur, diğer özelliklerde fark bulunmamıştır ($p > .05$), (Tablo 3).

Tablo 3: Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Hazıroluşluklarına Yönelik Görüşleri

		İntörn Program Grubu		Klasik Program Grubu		X ^{2*} P**
		n	%	n	%	
Mesleğe başlamaya hazır hissediyorum	Evet	32	46	28	36	1.476 .478
	Hayır	6	8	8	10	
	Kısmen	32	46	42	54	
Hemşireliğin mesleki fiziksel zorluklarına hazır hissediyorum	Evet	25	36	35	45	5.840 .054
	Hayır	15	21	6	8	
	Kısmen	30	43	37	47	
Gece çalışmalarına hazır hissediyorum	Evet	21	30	38	49	5.411 .067
	Hayır	25	36	21	27	
	Kısmen	24	34	19	24	
Uzun çalışma saatlerine hazır hissediyorum	Evet	15	21	33	42	3.700 .214
	Hayır	26	37	24	31	
	Kısmen	29	42	21	27	
Yoğun hasta sayısına hazır hissediyorum	Evet	17	24	29	37	3.596 .166
	Hayır	25	36	19	24	
	Kısmen	28	40	30	39	
Mesleki psikolojik zorluklara hazır hissediyorum (ölüm, kayıp, yas, öfke ... vb)	Evet	27	39	38	49	4.748 .093
	Hayır	20	29	11	14	
	Kısmen	23	33	29	37	
En iyi performansla çalışmaya hazır hissediyorum	Evet	40	57	51	65	1.360 .507
	Hayır	8	11	9	12	
	Kısmen	22	32	18	23	
Mesleğimde etik duyarlılık ile çalışmaya hazır hissediyorum	Evet	58	83	55	71	6.078 .048
	Hayır	2	3	11	14	
	Kısmen	10	14	12	15	

		İntörn Program Grubu		Klasik Program Grubu		X^2* P^{**}
		n	%	n	%	
Çalışacağım klinikte ekip ile uyum sağlamaya hazır hissediyorum	Evet	54	77	65	83	0.947 .623
	Hayır	2	3	2	3	
	Kısmen	14	20	11	14	
Hasta bakım uygulamalarına hazır hissediyorum	Evet	48	69	47	60	2.134 .344
	Hayır	1	1	4	5	
	Kısmen	21	30	27	35	
Hastaya/yakınlarına eğitim vermeye hazır hissediyorum	Evet	50	71	54	69	0.122 .941
	Hayır	2	3	2	3	
	Kısmen	18	26	22	29	
Hastaya acil müdahalede bulunmaya hazır hissediyorum	Evet	20	29	27	35	0.879 .664
	Hayır	15	21	13	17	
	Kısmen	35	50	38	48	
İnvaziv İşlemlerin uygulamasında hazır hissediyorum	Evet	46	66	50	64	0.045 .978
	Hayır	5	7	6	8	
	Kısmen	19	27	22	28	
Hastanın fiziksel muayenesini yapmaya hazır hissediyorum	Evet	42	60	51	65	0.667 .717
	Hayır	3	4	4	5	
	Kısmen	25	36	23	30	
İleri klinik uygulamalara (trakeostomi, stoma, yara, yanık, göğüs tüpü, dekübit bakımı ...gibi) hazır hissediyorum	Evet	33	47	31	40	2.863 .239
	Hayır	14	20	11	14	
	Kısmen	23	32	36	46	
Hastaya psikolojik destek sağlamaya hazır hissediyorum	Evet	43	62	49	61	0.676 .713
	Hayır	5	7	8	10	
	Kısmen	22	31	21	27	

* X^2 = Chi-Square test,** $p < .05$,

İPG'nda ve KPG'ndaki öğrencilerin mesleki hazıroluşluklarına göre öz yeterlilik ölçek toplam puanları karşılaştırmasına göre; mesleğe başlamaya ($p = .013$), mesleki psikolojik zorluklara ($p = .021$), mesleğini etik duyarlılıkla uygulamaya ($p = .016$), hastaya acil müdahalede bulunmaya ($p = .016$), invaziv işlemlerin uygulanmasına (p

$= .030$), hastanın fiziksel muayenesini yapmaya ($p = .025$), hastaya psikolojik destek sağlamaya ($p = .017$) hazır hissetmeyen öğrencilerin öz yeterlilik puanlarının düşük olduğu bulunmuştur. Diğer özelliklerde hazıroluşluk düzeylerine göre öz yeterlilik ölçek puanlarında fark yoktur ($p > .05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin mesleki hazıroşluklarına göre öz yeterlilik ölçek puanlarının karşılaştırılması

		Klasik Program Grubu	İntörn Program Grubu	<i>F</i>	<i>p</i>
		ORT ± SS	ORT ± SS		
Hemşirelik bölümüne isteyerek geldim	Evet	74.74 ± 20.69	83.62 ± 16.71	1.539	.213
	Hayır	80.86 ± 20.05	80.95 ± 14.87		
	Kısmen	84.84 ± 18.99	81.22 ± 14.74		
Kendini hemşirelik mesleğine uygun buluyorum.	Evet	80.29 ± 21.99	84.21 ± 14.93	0.479	.620
	Hayır	70.71 ± 15.42	83.5 ± 16.29		
	Kısmen	75.95 ± 18.0	76.47 ± 15.79		
Mesleğe başlamaya hazır hissediyorum	Evet	83.82 ± 23.97	85.40 ± 15.48	4.451	.013
	Hayır	72.95 ± 16.49*	83.0 ± 15.08		
	Kısmen	85.62 ± 20.19	78.56 ± 15.06		
Hemşirelik mesleğinin mesleki fiziksel zorluklarına hazır hissediyorum	Evet	81.02 ± 22.15	84.72 ± 14.54	0.827	.439
	Hayır	80.83 ± 19.76	76.2 ± 15.48		
	Kısmen	75 ± 18.76	82.8 ± 15.77		
Gece çalışmalarına hazır hissediyorum	Evet	80.05 ± 23.24	83.66 ± 15.49	0.306	.737
	Hayır	78.52 ± 16.98	80.76 ± 16.37		
	Kısmen	73.94 ± 17.90	82.04 ± 14.78		
Uzun çalışma saatlerine hazır hissediyorum	Evet	81.96 ± 23.59	84.46 ± 14.44	0.693	.502
	Hayır	77.91 ± 18.80	80.26 ± 14.46		
	Kısmen	72.42 ± 15.62	82.44 ± 16.94		
Yoğun hasta sayısına hazır hissediyorum	Evet	82.06 ± 24.03	86.76 ± 17.23	0.536	.586
	Hayır	79.15 ± 18.89	79.44 ± 12.51		
	Kısmen	73.73 ± 16.97	81.57 ± 16.43		
Mesleki psikolojik zorluklara hazır hissediyorum (ölüm, kayıp, yas, öfke ... vb)	Evet	82.71 ± 21.13	87.25 ± 16.13	3.972	.021
	Hayır	73.45 ± 17.02*	76.15 ± 11.89		
	Kısmen	73.58 ± 19.85*	81.13 ± 15.74		
En iyi performansla çalışmaya hazır hissediyorum	Evet	78.52 ± 21.28	84.75 ± 15.67	0.512	.600
	Hayır	74.44 ± 18.72	79.5 ± 14.22		
	Kısmen	78.94 ± 19.43	78.13 ± 14.94		

		Klasik Program Grubu	İntörn Program Grubu	F	p
		ORT ± SS	ORT ± SS		
Mesleğimde etik duyarlılık ile çalışmaya hazır hissediyorum	Evet	81.76 ± 20.09	83.36 ± 15.42	4.260	.016
	Hayır	69.33 ± 16.8*	71.8 ± 11.85		
	Kısmen	69.72 ± 21.60*	96.10 ± 6.41		
Çalışacağım klinikte ekip ile uyum sağlamaya hazır hissediyorum	Evet	79.95 ± 20.83	83.48 ± 16.03	0.245	.783
	Hayır	73 ± 1.41	86 ± 15.55		
	Kısmen	68.45 ± 17.09	76.0 ± 11.91		
Hastaya/yakınlarına eğitim vermeye hazır hissediyorum	Evet	79.66 ± 20.57	83.3 ± 15.75	1.004	.763
	Hayır	67.5 ± 16.26	84.5 ± 17.67		
	Kısmen	75.40 ± 20.46	78.38 ± 14.45		
Hastaya acil müdahalede bulunmaya hazır hissediyorum	Evet	85.22 ± 21.7	85.15 ± 18.16	4.266	.016
	Hayır	67.15 ± 13.64*	73.21 ± 14.16		
	Kısmen	76.89 ± 19.82	81.85 ± 14.76		
İnvaziv İşlemlerin uygulamasında hazır hissediyorum	Evet	81.5 ± 21.83	84.13 ± 15.99	3.583	.030
	Hayır	70.18 ± 16.16*	77.47 ± 13.92		
	Kısmen	79.5 ± 15.5	80.6 ± 13.72		
Hastanın fiziksel muayenesini yapmaya hazır hissediyorum	Evet	79.68 ± 21.64	86.85 ± 16.44	3.773	.025
	Hayır	70.5 ± 20.8*	71.66 ± 3.05*		
	Kısmen	76.08 ± 17.62	75.28 ± 10.83		
İleri klinik uygulamalara (trakeostomi, stoma, yara, yanık, göğüs tüpü, dekibüt bakımı ...gibi) hazır hissediyorum	Evet	79.03 ± 22.49	84 ± 15.77	0.093	.911
	Hayır	80.09 ± 18.49	82.07 ± 16.05		
	Kısmen	76.80 ± 19.47	79.3 ± 14.69		
Hastaya psikolojik destek sağlamaya hazır hissediyorum	Evet	82.08 ± 20.57	84.32 ± 16.53	4.224	.017
	Hayır	69.09 ± 17.82*	79.8 ± 15.41		
	Kısmen	77.87 ± 20.18	78.18 ± 12.63		

F = Bağımsız örneklem iki yönlü Varyans Analizi,

* Post-hoc Tukey test, fark oluşturan grup

4. Tartışma

Bu çalışmada intörn programının hemşirelik son sınıf öğrencilerinin öz yeterlilik düzeyleri ve mesleki hazıroluşluk düzeylerine etkisi incelenmiştir. Ölçekten alınan yüksek puan, genel öz yeterlilik algısının yüksek olduğunu gösterir.(28) Çalışmada da öğrencilerin öz yeterlilik ölçeği

puan aralığı 49-115 olduğu, İPG öğrencilerinin puanlarının biraz daha yüksek olduğu ve her iki grup öğrencilerinin toplam puan ortalamalarının 80 olduğu göz önüne alındığında, öğrencilerin orta düzeyde öz yeterliliğe sahip olduğu görülmektedir (Tablo 2). Yapılan diğer çalışmalarda hemşirelik öğrencilerinin (29,30) ve hemşirelerin

(31) öz yeterlilik algılarının üst düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu çalışmalarda özyeterliliğin yüksek olmasının nedeni kendi eğitimin programının özyeterliliği daha fazla desteklemesi olabilir. Öz yeterlik düzeyinin yüksek olması, hemşirelik mesleğinde istendik bir durumdur. Öz yeterlilik kişinin duruma özgü kendine inanışını ortaya koymaktadır (21,29). Öz yeterliliği yüksek bireyler kendi sosyal yaşamlarında ve mesleki yaşamlarında karşılaştıkları sorunlarda cesaretini kaybetmez ve sorunları çözmeye çalışır, kendini ve mesleğini güçlendirir (19). Öz yeterliliği güçlü olan hemşireler sağlık sistemi içinde mesleğine daha fazla katkı sağlayabilir. Hemşirelik öğrencilerinin okul ortamında elde ettikleri öz yeterlilik algısı mezuniyet sonrasında mesleki yeterlilik kavramına geçişi kolaylaştıracaktır. Kişinin kendine güvenmesi ve kendini yeterli hissetmesi yaptığı işte daha başarılı olmasını sağlayacaktır. İşinde başarılı olan kişinin iş doyumunu, iş motivasyonu artacak ve mesleğini yapmaktan zevk alacaktır. Bu nedenlerle hemşirelik eğitimi sırasında hemşirelik öğrencilerinin öz yeterliliklerinin geliştirilmesinin önemi büyüktür. Çalışmamız sonucu hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri sırasında öz yeterliliklerinin istendik düzeyde geliştirilmediğini göstermektedir.

Teori ve uygulama bilgisi ancak klinik ortamda birleştirilir. Klinik uygulamalar öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenmeleri için imkân sunarak onları meslek yaşamına hazırlar (1). Öğrenciler klinik ortamda uygulama yapma fırsatı bularak kendilerini geliştirirler. İntörlük uygulamasında öğrencilerin hemşirelik bilgi ve becerilerini klinikte birleştirerek, mesleki adaptasyon sağlamaları ve bağımsız öğrenmeleri ve kendilerini geliştirmeleri istenir (10-13). Öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlamak için klinik uygulama süresi ve uygulamanın niteliği yeterli olmalıdır. Çalışmada İPG öğrencileri hasta bakım uygulamalarına, hasta ve yakınlarına eğitim vermeye, invaziv işlemlerin uygulamasına, etik duyarlılık ile uygulamaya hazır hissediyor iken, KPG öğrencileri en iyi performansla çalışmaya, çalışacağı ekiple uyum sağlamaya, hastanın fiziksel muayenesini yapmaya daha fazla hazır hissetmektedir (Tablo 3). Çalışmada İPG öğrencilerinin diğer gruba göre mesleğe hazıroluşluk ifadelerine daha fazla

oranda evet demişlerdir. Bu sonuç intörlük programının meslek yaşamına hazırlamaya katkısının daha iyi olduğunu düşündürmektedir.

Öğrencilerin hazıroluşluk ile öz yeterlilik puanları gruplar arasında karşılaştırıldığında KPG öğrencilerinde; mesleğe başlamaya, mesleki psikolojik zorluklara, mesleğinde etik duyarlılık ile çalışmaya, hastaya acil müdahalede bulunmaya, invaziv işlemlerin uygulamasına, hastanın fiziksel muayenesini yapmaya ve hastaya psikolojik destek sağlamaya hazır hissetmeyenlerin özyeterlilik puanları anlamlı şekilde düşük olduğu görülmüştür (Tablo 4). Öğrencilerin hazır hissetmediği alanlarda özyeterlilikleri de düşüktür. Çalışmanın bulguları özyeterlilik algısı ile tutarlıdır. Lunenburg (2011)'e göre "öz yeterlilik, bir kişinin yetenek duygusunu algılamasını, motivasyonunu ve performansını etkilemektedir (32). Kişi yapacağı işte, kendi yeterliliğine inanıyorsa, kendi bilgi beceri ve duygularının farkındaysa yüksek öz yeterlilik algısı ile hazır olduğunu hissettirebilir. Croy ve ark.,(2020), aktif öğrenme yaşantıları sunan eğitim yaklaşımları ve programlarının öğrencilerin güveni, performansı, verimliliğini artırdığını, gelişimlerine destek sağladığını, öz yeterliliği geliştirdiğini belirtmişlerdir(33). Elçigil ve Sarı (2011), çalışmalarında daha problemlı hastalara bakan öğrencilerin daha fazla öğrendiğini ve motive olduğunu bulmuştur (34).

Bu çalışmada belirtilen mesleki hazıroluşluk düzeyleri teorik bilgi kadar özel beceriler de gerektirmektedir. KPG öğrencileri klinik uygulamayı kısıtlı sürede belirli alanlarda ve kalabalık gruplarla yapmaktadırlar. Klinik ortamda öğrenci sayısının fazla olması, kendine sıra gelmemesi gibi durumlar öğrencinin performansını etkiliyor ve sonuçta öğrenciler klinik uygulamadan çok fazla yararlanamayıp kendilerini geliştiremiyor olabilirler. Bu gibi olumsuz durumların etkisini azaltmak için öğrenciler, kendi öğrenme yeteneklerine göre klinik ortamda eğitimciler tarafından desteklenmelidir (2,3,5,7,13,22). İntörlük uygulaması öğrencilere bağımsız uygulama yapma fırsatı sunarak, öğrencilerin problemle yüzleşmelerini sağlayarak, problem çözme ve karar verme becerilerini destekliyor, sorumluluk almalarını sağlıyor, kendine güven ve kendine inanç oluşturuyor ve onların öz yeterliliğini destekliyor

olabilir. Klinik uygulamalarda öğrencinin kendisinden beklenen görevleri yerine getirmesi ile kendine olan inancı artarak öz yeterliliğinin de artması beklenebilir. Bu açıdan öz yeterliliği destekleyen eğitim programlarının uygulanması ile öğrencilerin mesleki hazıroşluklarına daha fazla katkı sağlayacakları söylenebilir.

5.Sonuç ve Öneriler

İPG ve KPG öğrencilerle gerçekleştirilen bu araştırmanın sonucunda; her iki grup öğrencinin orta düzeyde öz yeterliliğe sahip olduğu, İPG öğrencilerinin diğer gruba göre daha fazla mesleğe hazır olduğu, hazıroşlukları düşük olan KPG grubu öğrencilerinin özyeterliliğinin de düşük olduğu görülmüştür. Öğrencilere mesleki hazıroşluğu artıran, özyeterliliği geliştiren eğitim öğretim yaşantıları sunulmalıdır. Klinik ortam öğrenciler için hazıroşluğu yeterince desteklemediğinde öğrencilerin hazıroşluğu farklı yöntemlerden yararlanılarak geliştirilmelidir.

İleriye yönelik çalışmalarda, mesleki hazıroşluğu geliştirmeye yönelik öğretim materyal ve yöntemlerinin geliştirilmesi, hemşirelik öğrencilerinin mezuniyet öncesi mesleki hazıroşluklarını ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı geliştirilmesi önerilebilir.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlı sayıda program ve öğrenci üzerinde gerçekleştirilmesi, öğrencilerin mezuniyet sonrası izlenememesi, mesleki hazıroşluğun değerlendirilmesinde geçerlik ve güvenilirliği olan bir ölçek kullanılmaması araştırmanın sınırlılığıdır.

Teşekkür

Çalışmaya katılan tüm öğrencilere teşekkür ediyorum.

Yazar Katkısı

Finans Kaynağı

Bu çalışma sırasında, ne araştırma konusu ile doğrudan bağlantısı olan herhangi bir ilaç

firmasından ne de bu çalışmanın değerlendirme sürecini olumsuz etkileyebilecek tıbbi alet ve malzemeleri sağlayan veya üreten bir firmadan maddi veya manevi destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Herhangi bir firmadaki potansiyel çıkar çatışmaları, danışmanlık, uzmanlık, çalışma koşulları, hissedarlık ve benzeri durumların yazarları ve / veya aile üyeleri veya bilimsel ve tıbbi komite üyeleri arasında çıkar çatışması yoktur.

Kaynaklar

- 1- Karaöz S. Hemşirelik eğitiminde klinik değerlendirmeye genel bakış: Güçlükler ve öneriler. DEÜHYO ED,2013, 6 (3),149-158.
- 2- Ateş N, Güçlüel Y, Pirecioğlu M, Güngörmüş E, Yıldırım A. İntörn klinik uygulama programına yönelik intörn hemşire, rehber hemşire ve klinik sorumlu hemşiresinin görüş ve önerileri. HE-MARGE, 2017,19(3): 1-11.
- 3- Park S. Effects of an intensive clinical skills course on senior nursing students' self-confidence and clinical competence: A quasi-experimental post-test study. Nurse Educ Today,2018, 61, 182-186. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.11.028>.
- 4- Chan ZCY, Cheng WY, Fong MK, Fung YS, Ki Y, Li YL, et al., Curriculum design and attrition among undergraduate nursing students: A systematic review. Nurse Educ Today,2019, 74:41-53 DOI:10.1016 /j. nedt.2018.11.024.
- 5- Gaberson KB., Oerman MH, Shellenbarger T. Clinical Teaching Strategies in Nursing. (Hemşirelikte Klinik Öğretim Stratejileri.) 4th. Ed. Funda Kardaş Özdemir, Zümrüt Akgün Şahin, Dilek Küçük Alemdar. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık AŞ; ss:33-105.2016
- 6- Şimşek M, Çonoğlu G, Orgun F. Hemşirelik eğitiminde kazandırılması planlanan temel hemşirelik becerilerinin değerlendirilmesi. EGEHFD DERGİ, 2018, 34(1), 1-25.
- 7- Pitt V, Powis D, Levett-Jones T, Hunter S. Factors influencing nursing students' academic and clinical performance and attrition: an integrative literature review. Nurse Educ Today, 2012, 32(8), 903-913.doi:10.1016/j.nedt.2012.04. 011.
- 8- Yücel ŞÇ, Güler EK, Eşer İ, Khorshid L. İki farklı eğitim sistemi ile öğrenim gören hemşirelik

- son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğini algılama durumlarının karşılaştırılması. EGEHFD DERGİ, 2011, 27 (3), 1-8.
- 9- Şentürk EA, Dal Ü, Kutlutürkan S, Vural G. Hemşirelik dördüncü sınıf öğrencilerinin ve hemşirelerin intörlük uygulamasına ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 2008, 15(2):16-25.
  - 10- Tosun N, Oflaz F, Akyüz A, Kaya T, Yava A, Yıldız ., Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin intörn eğitim programından beklentileri ile program sonunda kazanım ve önerilerinin değerlendirilmesi. Gulhane Med J ,2008, 50(3):164-171.
  - 11- Özbayır T, Yavuz M, Taşdemir N, Dirimeşe E, Seki Z, Okgün A. Cerrahi hastalıkları hemşireliği intörn öğrencilerinin klinik uygulamayı değerlendirmeleri ve akademik başarı durumları. EGEHFD DERGİ, 2011, 27(1):1-9.
  - 12- Sabancıoğulları S, Doğan S, Kelleci M, Avcı D. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin intörlük programına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. DEUHFED, 2012, 5(1):16-22.
  - 13- Güner P. Preparedness of final-year Turkish nursing students for work as a professional nurse. J Clin Nurs, 2014, 24, 844-854, doi: 10.1111/jocn.12673.
  - 14- Ayaz-Alkaya S, Sözbir ŞY, Kahraman BB. The effect of nursing internship program on burnout and professional commitment. Nurse Educ Today, 2018, 68, 19-22. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.05.020>.
  - 15- Karagözoğlu Ş, Özden D, Türk G, Tok Yıldız F. Klasik ve entegre müfredat programı hemşirelik öğrencilerinin ilk klinik uygulamada yaşadıkları kaygı, klinik stres düzeyi ve etkileyen bazı faktörler. DEUHYOED, 2014, 7 (4), 266-274.
  - 16- Özden D, Karagözoğlu Ş, Tok Yıldız F. Yoğun bakım ünitesindeki hemşirelik intörn öğrencilerin kaygı düzeyleri. DEUHFED, 2018, 11(4), 322-327.
  - 17- Cheng CY, Tsai HM, Chang CH, Liou SR. New graduate nurses' clinical competence, clinical stress, and intention to leave: A longitudinal study in Taiwan. The Scientific World Journal, 2014, 1-9. <http://dx.doi.org/10.1155/2014/748389>
  - 18- Okçin FA, Gerçeklioğlu G. Öğrencilerin öz-etkililik-yeterlilik algıları ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2013, 2(1): 40-51
  - 19- Vicdan AK, Taştekin A. Hemşirelik mesleği öz yeterlik ölçeği'ni Türkçe'ye uyarlama çalışması. ACU Sağlık Bilimleri Dergisi, 2019, 10(3):504-510. <https://doi.org/10.31067/0.2019.183> .
  - 20- Açıksöz S, Uzun Ş, Arslan F. Hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlilik algısı ile klinik uygulamaya ilişkin kaygı ve stres durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Gulhane Med ,2016,58:129-135. doi: 10.5455/gulhane.169643.
  - 21- Erol M, Dilek AT. Eyleme geçiren bir katalizör "öz yeterlilik algısı": üniversite öğrencileri üzerine bir inceleme. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2016, 31(4): 711-723. doi: 10.16986/HUJE.2015014223
  - 22- Henderson A, Harrison P, Rowe J, Edwards S, Barnes M, Henderson S. Henderson A. Students take the lead for learning in practice: A process for building self-efficacy into undergraduate nursing education. Nurse Educ Pract, 2018, 31, 14-19. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2018.04.003>.
  - 23- Doğu Ö, Güler DS. Klinisyen hemşirelerin intörlük uygulaması hakkındaki görüşleri. JDÜ Sağlık Bil Enst Derg. 2016, 6(2):79-82.
  - 24- Kukkonen P, Suhonen R, Salminen L. Discontinued students in nursing education—who and why? Nurse Educ. Pract. 2016; 17, 67-73. doi:10.1016/j.nepr.2015.12.007.
  - 25- Farahani MA, Ghaffari F, Oskouie F, Tafreshi MZ. Attrition among Iranian nursing students: a qualitative study. Nurse Educ. Pract. 2017, 22, 98-104. doi:10.1016/j.nepr.2017.01.002.
  - 26- Singleton JK. An enhanced cultural competence curriculum and changes in transcultural self-efficacy in doctor of nursing practice students. J Transcult Nurs. 2017, 28(5) 516- 522. DOI: 10.1177/1043659617703162.
  - 27- Terry D, Peck B, Smith A, Nguyen H. Occupational self-efficacy and psychological capital amongst nursing students: a cross sectional study understanding the malleable attributes for success. European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education, 2020, 10(1), 159-172. doi:10.3390/ejihpe10010014.
  - 28- Gözüm S, Aksayan S. (1999). Öz- etkililik- yeterlilik ölçeği'nin Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerliliği. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2(1): 21-34.
  - 29- Göger S, Çevirme A. Hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlilik düzeyinin eğitim stresi üzerine etkisi. KUHEAD, 2019, 16 (4): 306-312. doi:10.5222/HEAD.2019.306.

- 30- Karadađ E, Aksoy Derya Y, Ucuzal M. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin öz etkililik-yeterlik düzeyleri. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi,2011, 4(1);13-20.
- 31- Yılmaz Koçak M., Büyükyılmaz F. Hemşirelerin öz-yeterlilik algıları ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. JAREN,2019, 5(3):169-177. doi:10.5222/jaren.2019. 86547.
- 32- Lunenburg FC. Self-Efficacy in the Workplace: Implications for motivation and performance. International Journal of Management, Business, and Administration, 2011, 14: 1-6.
- 33- Croy G, Garvey L, Willetts, G, Wheelahan J, Hood K. Anxiety, flipped approach and self-efficacy: Exploring nursing student outcomes. Nurse Education Today, 2020, 93, 104534. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104534>.
- 34- Elçigil A, Sarı HY. (2011) Facilitating factors in clinical education in nursing. DEUH-YOED,2011, 4 (2), 67-71.

